

ÖZGÜRLÜK VE DEMOKRASİ PARTİSİ

1980-1384

PROGRAM

**ÖZGÜRLÜK VE DEMOKRASİ
PARTİSİ**

PROGRAM

1992

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I- GİRİŞ	
DÜNYADA DURUM.....	5
TÜRKİYE'DE DURUM.....	8
II- PARTİMİZİN TEMEL İLKELERİ.....	12
III- DEMOKRATİK DEVLET VE	
DEMOKRATİK TOPLUM	14
TEMEL DEMOKRATİK	
HAK VE ÖZGÜRLÜKLER	14
İNSAN HAKLARI	14
EŞİTLİK	15
YENİ BİR ANAYASA	16
YASAMA VE YÜRÜTME.....	16
VATANDAŞLIK HAKKI	17
SEYAHAT HAKKI VE ÖZGÜRLÜĞÜ.....	17
SİĞİNMA HAKKI	17
BASIN YAYIN ÖZGÜRLÜĞÜ	18
SEÇİM	19
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	20
ULUSLARIN KENDİ KADERLERİNİ	
TAYİN HAKKI	20
AZINLIKLAR	21
DEMOKRATİK ORDU.....	21
KIRIN DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİ.....	22
IV- KÜRT SORUNU.....	23
V- YEREL YÖNETİMLER	24

HUKUK VE ADALET	26
DIŞ POLİTİKA.....	29
EKONOMİK DÜZEN VE	
SOSYAL POLİTİKALAR	31
İŞSİZLİK VE PAHALILIKLA MÜCADELE	32
VERGİ POLİTİKASI	32
SANAYİLEŞME VE TİCARET	32
SOSYAL GÜVENLİK VE	
İŞÇİ HAKLARI.....	34
SAĞLIK	36
EĞİTİM VE KÜLTÜR.....	36
KADIN HAKLARI	37
KONUT SORUNU VE KENTLEŞME.....	38
SPOR.....	39
GENÇLİK.....	40
TURİZM	40
HAYVANCILIK	41
ORMANCILIK	41
ÇEVRE SORUNU.....	42
TARIM VE TOPRAK SORUNU	42

I- GİRİŞ

DÜNYADA DURUM

Dünyamız tarihinin bugünkü kesitinde hiçbir zaman olmadığı kadar hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Bu değişim zıt güçlerin çok yönlü çatıştığı, kavganın ve katliamların eksilmediği, yangın yerine döndürülen Ortadoğu'dan Latin Amerika'ya; çağımızın utançlı olan ve açlığın giderek boyutlandığı, siyah öfkenin sürekli yükseldiği Afrika'dan; kaynayan Orta Asya'ya, Kafkasya'ya kadar; sömürü uğruna yaşam hakları gaspedilen emekçi halklarla; sömürü ve kanla elde ettikleri "Cennet"lerini yitirmek istemeyen egemen güçler arasında sürdü-rülen bu çok yönlü mücadele; haklıdan, ezilenden yana çözümler doğrultusunda tarihsel bir aşamaya yaklaşmaktadır.

Teknolojinin, bilimin, ulaşım ve iletişimin hızla geliştiği günümüz küçülen dünyasında, bütün halkların ve değişik ulus emekçilerinin birbirinden etkilene-mesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Yeryüzünün herhangi bir yerinde gelişen askeri veya politik bir olay, dolaylı ya da dolaysız olarak bütün toplumları etkiliyor. Bugün dünyanın neresinde olursa olsun gelişen bir demokratik ya da yurtsever hareket emperyalizme karşı bir gelişme özelliğiyle, egemen güçlerin direk müdahalesine maruz bırakılıyor. Ve küçülen dünyamız tüm insanlığını etkisi altına alıyor.

Çağımız tarihsel gelişiminde; uluslararası tekel-ler ile emperyalistlerin kanlı bastırma çabalarına rağmen, demokratikleşme, özgürleşme ve barış is-

temleri, halkların kendi kimliklerini sahiplenmeleri kaderlerini kendi elleriyle belirlemeleri için mücadelelerini yükselttikleri dönemleri yaşamaktayız.

Reel Sosyalizmin çözölüşü ve çöküşüyle açılan yeni pazarlarla kendini kurtarmaya çalışan emperyalistler, "Yeni Düzen" adı altında dünya halklarını askeri, ekonomik, politik, kültürel kuşatma altına almış, bu kuşatmayı bütün insanlığı defalarca yok edebilecek nükleer, kimyasal silahlarla "güvenlik" altına alarak sürdürmeyi çalışmaktadırlar. Bunlara karşı dünyadaki milyonlarca emekçi ve ezilen halkların onurlu bir yaşam için yürüttükleri savaşımla, bu sahte barış ve güvenlik çığırkanlıklarının gerçek niyetlerini açığa çıkarmakta her geçen gün "Yeni Düzen" aldatmacasının, özünde emekçi halklara vurulan, vurulmak istenen kölelik zinciri olduğu daha iyi anlaşılmaktadır.

Bugün dünyamızdaki bütün kapitalistler emperyalist düzenler; büyük sosyal adaletsizlikler, derin sosyal çelişkiler, ağır toplumsal yaralar, kan ve barut üzerinde biçimlenmiş durumdadır. Bir yanda açlığın pençesinde kıvranan ve her türlü insani yaşam koşullarından yoksun bırakılmış yüzmilyonlarca emekçi; diğer yandan sınırsız ve utanmaz bir lüks içinde yaşayan bir avuç azınlık. İşte bu büyük sosyal zıtlık bütün mücadelelerin kaynağını oluşturuyor. Özgürleşmenin, demokratik bir düzen yaratılmasının, halkların kendi kaderlerine sahip olabilmenin tek yolu; bu dengesiz ve haksız sosyal uçurumun ortadan kaldırılmasıyla mümkündür. Bu dengesizliğin sefalet tarafında eskiden 3 ncü dünya ülkeleri olarak adlandırılan dünya halkları bulunmaktadır. Sorun bu noktada zenginler ve yoksullar arasındaki bir çatışmaya dönüşmektedir.

Emperyalizm, "Yeni Dünya Düzeni" adı altında sürdürdüğü bu haksız sömürüyü daha da hızlandıracak; sömürgeleri, bağımlı halkları ve emekçileri bu köleci yaşama sonsuza kadar mahkum etmek, tüm demokratik hak ve özgürlüklerinden tamamen yoksun bırakmak istemektedir. Bunun için bir yandan halkların aleyhine sahte silahsızlanma propagandalarını sürdürürken, diğer yandan bağımsızlık ve demokrasi taleplerini silahla, çıplak askeri güçle bastırıyor.

Emperyalist sistem, günümüz gerçekliğinde tüm insanlığı nükleer tehditle, aşırı çevre kirliliği ve buna bağlı olan atmosfer değişiklikleri, ekolojik dengenin bozulması ve önceden kestirilemez tehlikelerle yüzyüze bırakmıştır. Emperyalist silahlanmanın ulaştığı boyut insanlık soyunu defalarca yok edecek büyüklüğe ulaşmış durumda bu yoğunluktaki silahların taşınması, depolanması vb. nedenler başlı başına telafisi imkânsız bir tehlike kaynağı durumundadır.

Bu gerçek durum; dünyamızın kitle kıyım silahlarından arındırıldığı, savaşların olmadığı, barış içinde yaşanan bir dünya özlemi ve düşüncesini güçlendirmiş, diğer yanılla barış mücadelesi; ezilen halkların ve emekçilerin hak ve özgürlüklerine kavuşmasında temel desteklerden biri haline gelmiştir. Gelişen bu dünya konjüktüründe, halkların kendi kimliklerine sahip çıktığı, insanların hak ve özgürlükleri için bilinçli olarak davrandığı günümüzde; dayatmacı, baskıcı rejimler yakın gelecekte yerlerini gerçek anlamda çoğulcu, demokratik, özgürlükçü iktidarlara bırakacaklardır.

TÜRKİYE'DE DURUM

Türkiye'de Türk, Kürt ve diğer azınlık halklarının ortaklaşa yürüttüğü bir "Kurtuluş" savaşı ile saltanat yıkılmış, Cumhuriyet kurulmuştur. Bu kuruluş sadece Türk egemen anlayışıyla sonuçlandırılmış, bu temelde yürütülen batı ile bütünleşme çabalarından bir sonuç çıkarılmamış, Türkiye geri kalmışlıktan kurtulamamıştır.

Türkiye Cumhuriyetinin temel politikaları Kurtuluş Savaşından hemen sonra toplanan İzmir İktisat Kongresinde belirlenmiş, bu Kongre kararları doğrultusunda tek partili dönemler boyunca, halkın sırtından devlet kapitalizminin yaratılması için, devlet eliyle sermaye biriktirmek için yoğun baskıcı politikalar uygulanmış; devletin tüm çabasıyla bu ekonomik ve sosyal politikaların hayata geçirilmesi dönemi olarak yaşanmıştır. Çok partili dönemlere geçmenin temel ekonomik politik nedeni ise devlet eliyle biriktirilen sermayenin özele aktarılması, özel sermayenin güçlendirilmesi (ki "her mahallede bir milyoner yaratıyoruz" sloganı o dönemin karakteristiğini açıklar) ve bu şekilde güçlendirilen yerli sermaye ile uluslararası tekel sermayenin bütünleştirilmesi süreci olarak yaşandı.

Bugünkü Türkiye ekonomisine ise uluslararası tekellerle onların yerli işbirlikçileri bu şekilde egemen hale geldi. Yüksek işsizlik ve enflasyon, sınıflararası derin uçuruma dönüşen gelir farklılığı, ekonomik durgunluk, Doğu ve özellikle Güneydoğudaki ekonomik çöküntü bu temel nedene dayanıyor, yani Türkiye genelindeki uluslararası tekelleri sermaye ve yerli işbirlikçilerinin ekonomiyi bütünüyle hakim olmasının bir sonucu olarak tüm halka bu acımasız şartlar dayatılıyor, yaşatılıyor.

Tekellerin Türkiye ekonomisine egemen ve çok güçlü örgütlenmiş olmaları, siyasi gücü de ellerinde tutmalarını ve bütünüyle Türkiye siyasetini sadece kendi çıkarları için yönlendirmelerine imkan veriyor. Tekel iktidarlarının yapısı Cumhuriyetin ilk günlerinden bugüne kadar, sivil, asker bürokratlarla içiçe girerek, bu bütünleşme ve işbirliği temelinde sürdürülüyor. Tekelci hakimiyeti sürdürebilmek için; Kürt halkını inkar ve haklı taleplerini bütünüyle yok sayma, Türkiye emekçilerinin insanca var olma ve insanca yaşama taleplerini bastırma ve tüm emekçilerin bugüne kadar ki kazanımlarını, istemlerini bir bütün olarak red etme temelinde geliştirilen siyasi politikalarla yürüyorlar. Bu politikaları yürütmek için; şövenizmi, militarizmi sürekli besliyorlar, propagandalarının yetmediği yerde şiddete dayalı yöntemlerle iktidarlarını koruyorlar.

Kürt halkının en doğal demokratik hak ve istemlerine karşı, bu şöven, militarist propagandalar, sürgün ve inkar politikaları daima öne çıkarılarak egemen "Türk" anlayışı korunmuş, başta Kürt halkı olmak üzere diğer ulusal azınlıklara ve dahası Türk halkına da baskıları öngören kapitalist sisteme bağlı devlet politikalarını "çağdaşlaşma", "batılılaşma" adına sürdürögelmişlerdir. Günümüzdeki "şefkat" politikalarını ise bu sürecin devamı olarak kamuoyuna dayatmaktalar. Bütün bu demokrasi dışı uygulamalar Türkiye'yi derinden sarsmaktadır. Artık hukuk devletinden, demokrasiden, insan haklarına saygıdan söz etmek mümkün değildir.

Devlet gücünü elinde tutan tekeller; orta işletmeleri, küçük sanayiciyi, esnafı, işçiyi, sabit gelirleri yani kendileri dışındaki bütün toplumsal kesimleri eziyorlar; kültür ve eğitim kurumlarını, halkın haklı taleplerini saptırmak için kullanıyorlar. Halkın

çağdışı ideolojilere bağımlı tutulması için kullanılan bu kurumlarla geliştirilen demokratik eleştirileri ise demokrasi dışı yöntemlerle susturuyorlar.

Tekel egemenliği Türkiye'yi, Türkiye'de yaşayan her yurttaşa ödenmesi imkansız rakamlara varan muazzam bir dış ve iç borç yüküyle eziyor; tüm borçların faturasını sırtına yüklüyorlar. Bu koşulların yanı sıra üretim artışının durduğu bir noktada, sanayileşmeden vazgeçme zorunlu hale getirilmiş, yatırımlar durmuş ve Türkiye; yerli tekellerin uluslararası sermayenin kâr cennetine yani kendi deyimleriyle "ucuz emek cenneti" haline getirilmiştir. Kentlisinden, köylüsüne, memurundan, işçisine, esnafından sanatkârına kadar insanlarımıza yaşatılan bu gerçeklik; tarım kesimi ile ücretli kesimin gelirlerinin, sermaye ve rant gelirlerinin aktarılması, bu muazzam transferler; yüksek enflasyon, düşük ücretler, maaşların sınırlandırılması, tarım ürünleri fiyatlarının düşük tutulması politikaları ile uygulamaya konuluyor.

Diğer yandan bölgeler arası gelir farklılığı kapatılamaz bir uçuruma dönüştürülmüş, kişi başına düşen gelir farklılığı 15'e katlanmış yani Kocaeli'de 3200 dolar, Ağrı'da 200 dolar, Hakkari'de 170 dolar gibi rakamlarla açıklanır hale getirilmiştir. Kaldı ki, Güneydoğu ve Doğu bölgelerinin gelirlerinin büyük kısmı da görevli devlet güçlerine aktarılmaktadır. Bu durum 12 Eylül'ün getirdiği şartlara, 1982 Anayasa'sına dahi sığmaz durumdadır. Doğu ve Güneydoğuda bu çok yönlü uygulamalarda temel belirleyici olan Milli Güvenlik Kuruludur. Bu anlamda sivil yönetimlerin çözümleyici hiç bir fonksiyonu kalmamıştır. 15 yıldır Olağanüstü sürdürülen bu durum, bölgede hayatı tamaen yaşanmaz hale getirmiş, hukukun hiçbir geçerliliği kalmamış, mal ve

can güvenliğinden bahsedilemeyen bir tablo ortaya çıkarılmıştır. Keyfi tutuklamalar, Kontr-Gerilla cinayetleri ve bu cinayetlerin gizlenmesi, açığa çıkarılmasması günlük yaşamın bütünü kapsamış, bu çerçevede evrensel hukukun hiç bir geçerliliğinin kalmadığı şartlar sürekli hale getirilmiştir.

Türkiye'nin bütününi siyasal, sosyal, ekonomik olarak etkisi altına alan bu durum karşısında tekeli iktidar çözümsüzdür. Çünkü bu iktidar toplumun ezici çoğunluğunun çıkarlarına karşıdır. Ve söz konusu çözümsüzlüğü egemen sermaye çıkarları temelinde tüm topluma zorla kabul ettirmek istemektedirler. Ve böylelikle Türk ve Kürt emekçilerinin çıkarlarını savunan bütün demokratik çıkışları tıkamaktadırlar.

Zor yolundan başka hiçbir demokratik çözüm üretmeyen bu iktidarlar, insanların en kutsal hakkı olan "yaşama hakkını" hedef tahtası olarak kullanmakta, sorgusuz yerinde infazlara alkış tutmaktadır. Türk'ü Kürd'e düşman sayan şoven propagandalar öne çıkarılmakta, ekonomik demokratik tüm talepleri demagoji ile örtüp rafa kaldırmaktadırlar. Bu iktidarlar toplumun geleceği olan gençliğin en dinamik kesimlerini suçlu kabul etmiş, potansiyel bela olduklarını ilan etmişlerdir. Bu iktidarlar işbirlikçi tekeli sermayenin çıkarları temelinde enflasyon, karaborsacılığı, vurgunculuğu, kaçakçılığı, çek-senet mafyacılığı, fahiş zamları, uyuşturucu alışkanlığını tüm toplumun bünyesini ve vicdanını kemiren bir kangren haline getirmişlerdir.

Özgürlük ve Demokrasi Partisi bütün bu olumsuzlukları aşmak için tüm halkımızı; emekçileri, işçileri, memurları, köylüleri, yurtseverleri, aydınları, halktan yana olan herkesi; kendi demokratik ikti-

darlarını kurmak için kendi kaderini kendi eliyle belirlemek için göreve çağırır.

II- PARTİMİZİN TEMEL İLKELERİ

ÖZDEP, emperyalizme, sömürgeciliğe, faşizme ve her türden gericiliğe karşı emekçi sınıfların çıkarlarını ve iktidarlarını savunan bir partidir.

ÖZDEP, halklarımızın, barış ve kardeşliğinin egemen olduğu bir düzen yaratılmasını ve bu düzen içinde özgür iradeye dayalı, kendi kaderlerini kendilerinin belirlemesini öngörür.

ÖZDEP, gerçek demokrasinin çalışan kitlelerin girişkenliğine dayalı olduğuna ve halkın refahının geliştirilmesiyle ilerletilebileceğine inanır.

ÖZDEP, halkların kardeşliği, birliği ve dayanışması önünde engel olan her türden ve renkten ırkçı, şöven ve gerici faşist ideolojik akım ve örgütlenmelere karşı aktif bir politik, ideolojik, demokratik mücadeleyi yürütür.

ÖZDEP, iç ve dış politikaların belirlenmesinde tüm emekçi kitlelerin ve halklarımızın ortak çıkarlarını temel alır. İç ve dış politikaların belirlenmesinde halkın demokratik katılımını sağlar.

ÖZDEP, tüm emekçilerin demokratik hak ve özgürlüklere kavuşmaları için başta Anayasa olmak üzere her türlü anti-demokratik, gerici, faşist, şöven yasal düzenlemelerin iptalini ve bunların yerine demokratikleşmeyi temel alan bir Anayasa ve yasalar bütünlüğünü halkın katılımı ve onayıyla oluşturmayı esas alır.

ÖZDEP, emekçi sınıfların ve her türden meslek gruplarının, dinsel ve ulusal azınlıkların kendi politik, ekonomik, mesleki ve kültürel çıkarlarını ifade etmeleri için demokratik örgütlenme haklarını temel bir yaşamsal ilke olarak görür ve Anayasal güvence altına alır.

ÖZDEP, emekçileri emperyalizm ve onun işbirlikçilerinin sömürüsüne karşı korumayı ve emek değerlerine sahiplenmelerini yasal güvence altına alır.

ÖZDEP, Türk ve Kürt halkı ile azınlıkların demokratik özgür bir ortam içinde kendi dil, kültür, gelenek, felsefi ve dini inanç ve ibadetlerini özgürce yerine getirmeleri ve geliştirmeleri için tüm olanakları sağlar. Başta TV, Radyo olmak üzere her türlü basın-yayın olanaklarından eşitçe yararlanmalarını öngörür.

ÖZDEP, halkların temel eğitimini kendi ana dilleriyle yapmalarını öngörür, ve bunun gerçekleştirilmesi için devletin maddi desteğini sağlar.

ÖZDEP, nihai olarak, Türk ve Kürt halklarını toplumcu bir düzene götürmek için gerekli tüm demokratik ön koşul ve hazırlıkları gerçekleştirmeyi öngörür, buna göre partimiz emekçilere, yüksek bir sosyal yaşam refahı sağlamayı, her türden sömürüyü ortadan kaldırmayı azami hedef olarak kabul eder.

ÖZDEP, halklarımızı bütün yer altı ve yer üstü zenginlik kaynaklarımızın yegane sahibi olarak görür. Bu önemdeki düzenlemeleri halk yararına yeniden gözden geçirir ve yasal önlemleri alır.

ÖZDEP, halklarımızın kendi bağımsızlık ve özgürlükleri için yürüttükleri haklı ve meşru mücade-

lelerini destekler, onlarla birlikte dayanışma içinde olur.

ÖZDEP, her türlü iç ve dış sömürüye karşıdır. İstila, işgal ve sömürgeciliğe karşı olmayı temel bir ilke olarak kabul eder.

ÖZDEP, halklarımızın birliğine ve çıkarlarına zarar veren her türden teröre karşı mücadele etmeyi temel bir ilke olarak kabul eder.

ÖZDEP, amaçlarına ulaşmak için toplumdaki bütün demokratik, ilerici, yurtsever, devrimci çevreler ve kuruluşlarla aktif işbirliği dialog ve cephesel birlikleri öngörür.

III- DEMOKRATİK DEVLET VE DEMOKRATİK TOPLUM

"TEMEL DEMOKRATİK HAK VE ÖZGÜRLÜKLER"

Partimiz iktidarında gerçek anlamda demokratik bir yapılanma oluşturulacaktır. Halktan ve tüm çalışan emekçilerden yana işleyen demokratik hak ve özgürlükler, Anayasal güvence altına alınacaktır. Toplumu yeni baştan; çağdaş, demokratik, insan hak ve özgürlükleri doğrultusunda biçimlendirilmesini temel bir görev olarak bilecektir.

Bunun için;

İNSAN HAKLARI

Partimiz "herşey insan içindir" şiarıyla hareket

ederek, insan haklarını bu anlayışla ele alır. Bireyin temel hak ve özgürlüklerinin güvencesini toplumun demokratikleştirilmesinde, toplumsal hak ve özgürlüklerin geliştirilip kurumlaştırılmasında görür.

Bireyin özgürlüğü, toplumun özgürleştirilmesinden geçer. Özgürleşmeyen toplumda bireyin özgürleştirilmesi de düşünülemez.

ÖZDEP, başta en kutsal hak olan insanın yaşama hakkı olmak üzere, tüm demokratik hak ve özgürlükleri dialektik bir bütünlük içinde ele alır. Bireyin özgürlüğü, toplumun politik, ekonomik ve kültürel olarak demokratikleştirilmesinden geçer. Partimiz bu anlayış doğrultusunda insanların özgür ve onurluca yaşama hakkını anayasal güvence altına alır. Uluslararası sözleşme ve belgelerle somutlaşan insan haklarını eksiksiz olarak egemen kılar.

EŞİTLİK

Partimizin, toplumun tüm kesimleri arasında eşitlik ilkesini temel alır.

Eşitsizliğin temelini; emperyalizme bağımlılıkta, çarpık kapitalizmde, ekonomik dengesizlikte, zenginlik kaynaklarının ve emek değerlerinin sosyal adalete aykırı bir temelde paylaştırılmasında ve bunların Rasyonel bir tarzda kullanılmış olmasında görür.

Tüm halkın politikada, eğitimde, ekonomide, çalışma yaşamında, demokratik hak ve özgürlüklerde, zorunlu kamu hizmetlerinden yararlanmakta, her türlü ayrıcalığı, ayrımcılığı ortadan kaldırmak için gerekli yasal ve idari önlemleri almayı hedefler.

Partimiz; insanlara kendi özgür iradelerini kullanabilmelerinde; ulusal, sınıfsal, kültürel bilincini geliştirebilmelerinde eşit olanaklar sunmayı öngörür. İnsanlarımız düşünen, konuşan, tartışan, gören, işiten; düşündüğünü ve gördüğünü özgürce dile getirebilen, yaşamın her alanında üretken bir seviyeye getirmeyi hedefler.

YENİ BİR ANAYASA

Partimiz; demokrasiye, gerek bir halk demokrasisine işlevlik kazandıracak bir Anayasa'yı oluşturmayı zorunlu görür.

Halkın yoğun katılımı ile, demokratik tartışmalar sonucunda; demokrat, yurtsever, aydın, ilerici, hukukçu, yazar, tarihçi, ve bu gibi kesimlerden oluşacak bir Anayasa komisyonu tarafından hazırlanacak taslak; özgür bir ortamda halk oyuna sunulacak, referandum sonucu ortaya çıkacak gerçek bir sivil toplum oluşturmanın ve devleti küçültmenin tem gereklerini içerecektir.

YASAMA VE YÜRÜTME

Partimiz Türk ve Kürt halklarının ve bütün azınlıklarının çıkarlarını ifade eden, halkın onayıyla seçilmiş temsilcilerinin toplandığı Demokratik Bir Halk Meclisinin yaratılmasını öngörür.

Tek yasama organı olan parlamento dışında hiç bir organ ya da kurum halkın yüksek iradesi karşısında kendisini dayatamaz, ona dokunamaz ve fesh edemez.

Demokratik halk meclisi toplumun tüm emekçi kesimlerinin düşünce ve iradesini yansıtabildiği

halklarımızın ulusal iradesini temsil eden demokratik, çağdaş bir yasama gücü ve organı olacaktır.

Yürütme gücü bütünü ile parlamentoya ait olacak bakanlar tek tek parlamento tarafından atanıp görevden alınacaktır.

VATANDAŞLIK HAKKI

Demokratik Halk iktidarı altında yaşayan her birey; din, dil, ırk, cinsiyet, mevki, felsefi inanç ve benzeri özelliklerine bakılmaksızın eşit haklara sahip olacaklardır. Hiç kimse hiç bir gerekçeyle; bireyin kendisi istemedikçe vatandaşlıktan çıkarılamayacaktır.

Bugün çeşitli nedenlerden dolayı siyasal mülteci konumuna düşürülen insanlarımız için yeni siyasal düzenlemeler yapılarak geri dönüşleri için olanak sağlanacaktır.

SEYAHAT HAKKI VE ÖZGÜRLÜĞÜ

Her vatandaş istediği zaman ülkeden ayrılma, istediği ülkeye seyahat etme hak ve özgürlüğüne sahip olacak, bunun maddi koşulları her yurttaş için eşit biçimde sağlanacaktır.

Yurtiçi seyahatlerde hiç bir hukuki, idari engelleme yapılmayacaktır. Her vatandaşın başka yere göç ve yerleşme özgürlüğü tam olacaktır. Her ne gerekçe ile olursa olsun birey istemediği ikamete veya göçe zorlanamaz.

SİĞİNMA HAKKI

Politik sığınma demokratik ve insanı bir haktır.

Dünyanın neresinde olursa olsun, insanlık suçu işleyenler dışında politik düşüncesinden, ulusal kimliğinden ve dinsel inancından dolayı maruz kaldığı baskılar nedeniyle ülkemize sığınan kişilere politik sığınma hakkı tanınacaktır; yaşamının devamı için kendisi ve ailesine maddi ve manevi destek sunulacaktır. Mülteciliğin kabulünde insanlık suçu işlememiş olmak ölçü alınacaktır.

BASIN YAYIN ÖZÜRLÜĞÜ

Partimiz; basın-yayın özgürlüğünü demokrasi-
nin temel unsurlarından biri olarak görür. Bugün
basın ve yayın, özgürlüğünü yitirmiş bir biçimde
egemenlerin hizmetinde ve onların çıkarlarına gö-
re biçimlenmiştir. Basın-yayın bu durumdan kurtarı-
lıp özgürleştirilecektir. Bunun için:

- * Basın-yayın halkın politik, ekonomik, sosyal ve kültürel haklarının savunulmasında halkların ulusal kimlik, dil ve kültürlerinin doğru bir tarzda halka kavratılmasında, halklar arasında dostluk ve kardeşliğin geliştirilip güçlendirilmesinde etkin bir araç haline getirilecektir.
- * Demokratik basın ve yayıncılık ilkesi ile çelişen tüm demokrasi karşıtı; gerici, ırkçı şoven, yasalar kaldırılarak halkın çıkarlarını ifade eden yeni demokratik yasal düzenlemeler yapılacaktır.
- * Basın-yayın ve dağıtımda tekelleşme yasalarla önlenecektir.
- * Bütün Basın-yayın çalışanları, emekçileri, yazar ve çizerleri sosyal ve ekonomik güvenceye kavuşturulacaktır.
- * Basın-yayına vergilendirme indirim, kredi, kâğıt temini, kaynak ve hammaddelerin elde edilme-

sinde öncelik ve kolaylık sağlanacaktır.

- * Halkın doğru bilgilendirilmesi yasalarla güvence altına alınacak ve özendirilecektir. Devletin doğru haber alma engellemeleri ortadan kaldırılabilecek ve açıklık ilkesi uygulanacaktır.
- * Hiç bir gerekçe ile basın-yayın araçlarının zor alımına gidilemeyecektir.
- * Her dilde basın-yayın özgürlüğü yasalaştırılacaktır.
- * Bütün yazar, bilim adamı, sanatçı ve aydınların kitaplarının basımı için olanaklar sağlanacaktır.
- * "Basın ve yayın özgürdür" şiarı temel alınacaktır.

SEÇİM

Partimiz; seçme ve seçilme olgusunu demokratikleştirmenin, insan hak ve özgürlüklerinin kurulmasının, halkın iradesinin iktidar olabilmesi için temel araç olarak görür. Buradan hareketle:

- * Partimiz, seçimleri; siyasi parti yetkililerinin, iç ve dış basının gözetimi altında baskısız bir biçimde nisbi sistem esasına göre, tek dereceli gizli oy, açık sayım ile yapılmasını esas alır.
- * Din, dil, ırk, cins ve mesleki ayırım gözetmeksizin 18 yaşını bitiren her yurttaş seçime, 25 yaşını bitiren her yurttaş seçilme hakkına sahip olacaktır.
- * Toplumsal yapımız ve kadınlar üzerindeki baskılar dikkate alınarak, tam bir özgürleşme sağlanana kadar kadınların siyasete katılmaları özendirilecek, bunun için gerekli şartlar sağlanacaktır.

- * Milletvekilliği dokunulmazlığı siyasi tasarruflar dışında vatandaşlarla eşit olacaktır.
- * Milletvekilliği maaşı ortalama yaşam endekslerinin üzerinde olmayacaktır, ancak görevleri gereği yaptıkları harcamalar devletçe karşılanacaktır.
- * Partisinden istifa eden milletvekili meclisteki görevinden de istifa etmiş sayılacaktır.

DİN-VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ

Partimiz; dini, kişinin bireysel vicdani bir sorunu olarak görür. Din ve devlet işlerini birbirinden ayırır. Partimiz halkın her türlü dini ve felsefi düşüncesine saygı gösterilmesini sağlar. Ancak dini kullanıp demokratikleşmenin önünde engel olan, halkın dini duygularını istismar eden yapay mezheplere bölüp düşmanlığı yaratan kişi kurum ve kuruluşlara karşı yasal önlemler almayı öngörür. Teokratik diktalara karşı mücadeleyi bir görev bilir.

Farklı din ve mezheplere mensup azınlık ve grupların ibadetlerini, diyanet vakıf işlerini, uluslararası hak ve özgürlüklere uygun olarak Anayasal güvence altına alır.

Devlet din işlerine karışmayacak, din cemaatlerine bırakılacaktır.

ULUSLARIN KENDİ KADERLERİNİ

TAYİN HAKKI

Partimiz; her türlü iç ve dış sömürüye karşıdır, her türlü istila, işgal ve sömüreceğe karşı olmayı temel ilke olarak benimser.

Bütün ezilen, sömürülen halkların kendi kaderlerini tayin hakkına yönelik her türlü ekonomik, politik, askeri ve kültürel saldırıya karşıdır.

Partimiz halkların kendi bağımsızlık ve özgürlükleri için yürüttükleri haklı ve meşru mücadelelerini destekler, onlarla birlik ve dayanışma içinde olur.

AZINLIKLAR

Partimiz, ulusal ve dinsel azınlıkların demokratik ve özgür bir ortamda kendi dil, kültür, gelenek, felsefi ve dini inanç ve ibadetlerini özgürce geliştirebilmeleri için tüm olanakları sağlar. Başta televizyon, Radyo olmak üzere her türlü basın-yayın olanaklarından eşitçe yararlanmalarını öngörür. Azınlıklarla ilgili uluslararası sözleşme ve belgelerdeki tüm hükümleri bağlayıcı sayar.

DEMOKRATİK ORDU

Ordunun gücü, emekçi halk çocuklarından oluşmaktadır. Ordu, bu gerçeklikle halk için var olma anlayışıyla biçimlendirilecektir. Ordu, halklarımıza yönelik bir korku ve baskı aracı olmaktan çıkarılacaktır. Bunun için;

- * Ordunun temel görevi dış saldırılara karşı ülkeyi korumak olacaktır.
- * Ordu, hiçbir şekilde halka karşı kullanılamaz, halka dayanarak kurulan orduyu halka karşı kullanmak cinayet sayılacaktır.
- * Genelkurmay Başkanlığı karargah komutanlığına dönüştürülecek, hükümetin emrine verilecektir.

- * Ordudaki her türlü gayri insani baskı, dayak, işkence, hakaret ve uygulamalara son verilecek, katı hiyerarşik yapı ve katı disiplin anlayışına son verilecektir.
- * Asker sayısı dış savunmayla orantılı olarak azaltılacaktır.
- * Ordu, demokratik çağdaş eğitimin yapıldığı bir okul ve kültür alanı haline getirilecektir.
- * Barış zamanlarında gerekli gönüldüğünde ordu, üretim faaliyetlerine de katılabilecektir.
- * İhtiyaca göre askerlik süresi azaltılacak, askerlik yapmada ayrıcalıklar kaldırılacak, zorunlu askerlik yerine gönüllülük ilkesi getirilecek, cinsiyet, ırk, dil, din ayrımı yapılmayacaktır.
- * Profesyonel ordunun yanında dış saldırılara karşı ülkeyi korumak amacıyla yerel halk milis örgütlenmesi yaratılacaktır.
- * Ordu mensuplarının halk nazarında bütün ayrıcalıkları kaldırılacaktır.
- * Ordu, her koşul altında anayasa ve parlamento-ya bağlı kalacaktır.
- * Ordu mensuplarının sendikalaşması, siyasi partilere üye olabilmesi seçilebilmeleri hakkı sağlanacaktır.

KIRIN DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİ

Köye ve köylüye demokratik hak ve özgürlükleri götürmek, genelde toplumu demokratikleştirmenin temel koşullarındandır. Bunun için:

- * Kırsal alandaki tüm yerel yöneticiler demokratik yöntemle halk tarafından seçilecek ve azledilecektir.

- * Sayıları yüzbinleri bulan tarım işçileri sendikalaştırılacaktır.
- * Emekçi, yoksul ve topraksız köylüler yararına demokratik halk kooperatifleri örgütlenmesi yaratılacaktır.
- * Kırsal alanı ilgilendiren önemli ve temel yasalar köylülerin katılımı ile oluşturulacak, gerektiğinde referanduma gidilecektir.
- * Kırsal yerleşim merkezlerine sağlık ocağı, sağlık personeli, okul, öğretmen, su, yol, elektrik, telefon, tarım için teknik eleman ve benzeri tüm temel ihtiyaçlar planlı programlı olarak giderilecektir. Devlet bütün altyapı hizmetleri için gerekli yardım ve desteği sunacaktır.
- * Hiçbir devlet memuru yetkilerini keyfi olarak kullanıp baskı yapamayacak, köylülere maddi ve manevi zarar verip eziyet edemeyecektir. Tersini yapanlar cezalandırılacaktır.
- * İl ve ilçelere uzak yerleşim birimleri için "Bindirilmiş Mahkemeler" kurularak yargı hizmetlerinin yerinde çözümü sağlanacaktır.

IV- KÜRT SORUNU

Özgürlük ve Demokrasi Partisi ülkeyi birlikte kuran Türk ve Kürt halklarının eşit ve gönüllü birliğinden yanadır.

Özgürlük ve Demokrasi Partisi Kürt sorununun çözüme kavuşturulmasını demokrasinin temeli kabul eder. Bu sorun Türkler ve Kürtlerin Demokrasi ve özgürlükten olan herkesin sorunudur.

Özgürlük ve Demokrasi Partisi, Kürt sorununun

insan hakları evrensel bildirgesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Helsinki Sonuç Belgesi hükümlerine uygun barışçı ve Demokratik yöntemlerle çözülmesinden yanadır.

Sorunun çözümü öncelikle özgürce tartışma ortamını önleyen tüm engellerin ortadan kaldırılmasını gerektirir. İlgili tüm tarafları ve toplumsal katmanların özgürce tartışmaya katılması gerçek çözüm için kaçınılmazdır.

Özgürlük ve Demokrasi Partisi halkların eşit ve özgür iradesi temelinde oluşturulacak demokratik bir çözüm için Kürt halkının özgür iradesine sonuna kadar saygılıdır. Bu konuda üzerine düşen tüm özveri ve fedakârlığı yapmaya hazırdır.

Bölgede her geçen gün yoğunlaşan baskı, zorunlu göç, sürgün ve faali meçhul cinayetlerin artması bu sorunun çözümünü zorlaştırdığından öncelikle bu tür uygulamaların sona erdirilmesi için kararlı bir mücadele sürdürecektir.

V- YEREL YÖNETİMLER

Yerel yönetimler halk hizmetini gözönünde tutan, demokratik bir yapıya ve yönetime hiç bir zaman sahip olmamıştır. Günümüzde özerk bir yapı gibi gösterilmek istenen yerel yönetimlerin bir kısmı il özel idareleri, ilçe özel idareleri gibi halk yararına hiç bir işlevi yerine getirmeyen duruma uğramış durumdadır. Bütün olarak yerel yönetim kurumları halkın zararına yönlendirilen bir konumdadır.

Belediyeler başta olmak üzere bütün yerel yönetim kurumları egemen güçlerin çağ dışı politika-

larının araçları haline getirilmiş, sayısı iktidarların halk zararına uygulamaların yaygınlaştırdıkları alanlara dönüştürülmüştür. Bu durum egemen iktidarlar el değiştirdikçe açıkça uygulanan çifte standart politikalara da yansımaktadır. Her siyasi parti kendi kazanamadığı belediyelerde zorunlu hizmetleri engellemekten çekinmemiş, bütçelerini kesme ve benzeri yöntemlerle halkı cezalandırma yoluna gitmiştir. Halkın yararına olmayan politikalara karşı çıkan yerel yönetimleri ise devletin baskıları uygulamaya sokularak işlemez hale getirilmişlerdir.

İşler gibi görünen ve siyasi iktidarı elinde tutan partilerin yönlendiriminde olan belediyeler ise misli görünmemiş biçimde talancılığın, rüşvetin, partizanlığın, mafyacılığın hakim olduğu alanlar haline dönüşmelerinde önde gitmektedir. Muhtarlar yurtaşlara gereken evrakı sağlayan bürokrasi mekanizması görümünde birer ihbarcı konumuna düşürülmüş, reddedenler ise muhtelif baskılara maruz kulumakta, ihtiyar heyetlerinin ise hiç bir işlevi bulunmamaktadır.

ÖZDEP, iktidarında valilik ve kaymakamlık gibi tepeden inme makamlar ve yönetim organları kaldırılacak. Yerel yönetimleri seçilmiş halk meclisleri yürütecek, il halk meclislerinde, ilçe ve köy meclislerinin gönderdikleri delegeler temsilci olacaktır. Yerel meclisler yerel sorunların çözümünde tam yetkili olacaktır.

Kamu hizmetlerinin yerel yürütümünden tümüyle halk meclisleri sorumlu ve yetkili olacaktır.

- * Kolluk kuvvetleri, halk meclislerinin emrinde görev yapacaktır. Kolluk kuvvetlerinin sendikal örgütlenme hakkı olacaktır.
- * Kalkınmaya muhtaç bölgeler öncelikli olmak

üzere tüm yerel yönetimlere merkezi plan çerçevesinde bütçeden pay verilecektir.

- * Yerel gelir ve giderlerin toplanıp harcanmasında yerel yönetimler tam yetkili olacaktır.
- * Seçilmiş yerel yöneticiler hiç bir şartta devlet yetkililerince görevden alınmayacaktır.

VI- HUKUK VE ADALET

Toplumda meydana gelen siyasi ve adli olaylar, toplumun sosyal ve ekonomik gerçekliğinden koparılamaz. Bu olgu dikkate alınarak toplumdaki suçların ortadan kalkması, toplumun politik, ekonomik ve kültürel olarak demokratik bir tarzda gelişmesine bağlıdır.

Hukuk ve adalet mekanizması toplumda özgürleşmenin, demokratikleşmenin, eşitlik ve barışı sağlamanın önemli bir aracıdır. Bugün ülkemizde hukuk ve adalet mekanizması anti-demokratik, temel insan hak ve özgürlüklerini çiğneyen, egemen sınıfların çıkarlarını temel alan, Kürt halkının ulusal varlığını yatsıyan, emekçilerin ekonomik, demokratik örgütlenmesini yasaklayan gerici, şöven, ırkçı bir niteliğe sahiptir.

Partimiz iktidara geldiğinde:

- * Günümüz koşullarına yanıt vermeyen tüm anti-demokratik yasaları kaldırıp yerine halkımızın haklarını ve çıkarlarını temel alan, emekçilerden yana, insan hak ve özgürlüklerine saygılı demokratik yasalar çıkarılacaktır.
- * Yargılamada halkın katılımı esas alınacak, yargıçlar halk onayıyla seçilecek, reddi hakim sis-

temi işlerlik kazandırılacaktır.

- * Askeri adli ve idari yargı ayrımı kaldırılacak, yargıda bütünlük sağlanacaktır.
- * Yargılamada ana dil esas alınacaktır.
- * Hukukçuların örgütlenmesi sağlanarak, sendika kurmaları serbest bırakılacaktır. Hukukçuların sicil, terfi, tayin işlemleri hukukçu sendikaları tarafından düzenlenecektir.
- * Hukukçular, başta Anayasa olmak üzere tüm yargı sisteminin denetimini sağlamada ve günün koşulları ile uyuşmayan anti-demokratik yasalardan yerine yenilerini koymak için her yıl tüm hukukçuları bağlayacak bir adalet kongresi gerçekleştirmelerine olanak sağlayacaktır.
- * İnsanlık suçu olan idam cezası kaldırılacaktır.
- * Adalet işleri pratik hale getirilecek, yargılama süreleri kısaltılacaktır.
- * Özel eğitime tabi tutulması gereken suçlu çocuklarla ilgilenen yargı sistemi oluşturulacaktır. 15 yaşın altındaki çocuklara ceza verilmeyecek, ancak belli sürelerde topluma kazandırmaya yönelik eğitime tabi tutulacaklardır. 15-18 yaş grubu arasındaki suçlu çocuklar ise, cezaevine konulmayacak ancak özel olarak oluşturulmuş eğitim sistemine dayalı denetim, gözetim ve iyileştirme yurtlarında korunacaklardır.
- * Sıkıyönetim, DGM ve benzeri özel mahkemeler ancak direkt olarak dış işgalin olduğu özel durumlarda, işgalci güçlerle işbirlikçilik yapanların yargılanmasına yönelik olarak oluşturulacaktır.
- * Temyiz mahkemeleri, adalet kongresi, hukukçular komisyonunun tüm kararları resmi gazetede

yayınlanarak halka duyurulacaktır.

- * Hüküm kesinleşene kadar hiç kimse suçlu sayılmayacak, yargılama bu temel ilke üzerinden yapılacaktır.

Ön soruşturma; jandarma, polis ve benzeri kolluk kuvvetleri tarafından yapılmayacak bunun yerine özel olarak oluşturulacak adalet soruşturma komisyonu üyelerince yapılacaktır. Komisyon üyelerinin toplayacağı bilgiler doğrultusunda sanığın ifadesi savcılık tarafından alınacaktır.

- * İşkence insanlık suçu sayılacaktır. Suça göre ceza ilkesi işletilecektir.
- * Yargılanıp suçsuzluğu kanıtlanan kişilere, uğradıkları maddi ve manevi zarar ödenecektir.
- * Cezasını bitiren kişi sabıkalı sayılmayacak, suçlu gözüyle bakılmayacak, toplumda yerini alabilecektir.
- * Savunma makamı ve iddia makamı eşit kabul edilecek, bunun için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.
- * "Zorunlu savunmanlık" kurumu oluşturulacak, çeşitli nedenlerden dolayı savunma tutamayan sanıklara savunmanları barolar tarafından atanacak, giderleri adalet bakanlığı tarafından karşılanacaktır.
- * Adli tıp kurumu demokratikleştirilecek ve yargılamanın hataya düşmemesi için gerekli teknik imkânlarla donatılacaktır.
- * Yargılama merkezlerinde hukuk güvencesine sahip adli tabipler bulundurulacaktır.
- * Ceza yasası sisteminde; katliam, ırkçılık, savaş

kışkırtıcılığı, soykırım, asimilasyon, tarihsel ve kültürel değerleri tahrip ve talan etme gibi insanlığa ve halklara karşı işlenen suçlar ağır suç olarak kabul edilecek yüksek cezalar öngörülecek, bu tür suçlara ceza yasasında özel bir yer verilecektir.

- * Partimiz iktidara geldiğinde adalet mekanizmasındaki haksızlıkları gidermek için genel af ilan edilecektir.
- * Cezaevleri çağdaş bir temelde insan hak ve özgürlüklerine, onuruna uygun olarak tüm sosyal ve kültürel gereksinimlerin karşılandığı, sağlık hizmetlerinin sunulduğu, toplumla bağlantısı olan birer iyileştirme ve kişiyi topluma yeniden kazandırma merkezleri haline getirilecektir.
- * Cezaevleri iç ve dış basın ile kamuoyunun denetimine açık hale getirilecektir. Hangi gerekçelerle olursa olsun tutuklu ve hükümlüye kötü muamele, baskı ve işkence yapılmayacak, yapanlar cezalandırılacaktır.
- * Gözaltına alınan sanığın yakalandığı andan itibaren, yakalanma nedeniyle birlikte ailesine varsa avukatına haber verilecektir. Sorgulama da sanığın tayin edeceği savunman da hazır bulunacaktır. Sanık istemezse ifade vermeyecektir ve ifade vermeye zorlanamayacaktır.
- * Gözaltı süresi 24 saati geçmeyecektir.

VII- DIŞ POLİTİKA

Dış politikamız dünyanın reel durumunu ve halkı-

mızın çıkarlarını temel alan, bu çıkarları genel insanlık çıkarları ile bütünleştiren bir politika olacaktır. İç politikada olduğu gibi dış politikada da halkın katılımı sağlanacak, önemli sorunlarda halk oyuna başvurulacaktır.

Diğer devletlerle geliştirilen politik, ekonomik, kültürel ve ticari ilişkilerde eşitlik temel alınacaktır. Tek taraflı ilişkiler reddedilecek geçmişte yapılan ve halkın çıkarları ile çelişen bağımlılık ilişkileri, askeri, politik ve ekonomik anlaşmalar fesh edilecektir.

- * Partimizin dış politikasındaki temel hedefleri:
- * Partimizin barışı tehdit eden ve halkların çıkarları ile çelişen Nato'dan çıkmayı sağlayacaktır.
- * Topraklarımız üzerideki yabancı askeri varlığa son verilecek, askeri üsler kapatılacaktır.
- * AET ile ilişkiler emekçi halkın çıkarları doğrultusunda gözden geçirilecektir.
- * Dünyada ve özellikle Ortadoğunun nükleer, kimyasal, biyolojik silahlardan arındırılması ve ekolojik dengenin korunması için girişimlerde bulunulacak ve bu uğurdaki her türlü çaba desteklenecektir.
- * Partimiz Ortadoğuda barışın sağlanması için ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını temel alır.
- * Bütün komşu ülkelerle barışçı, demokratik, karşılıklı çıkarları temel alan ilişkiler geliştirilecektir.
- * Uluslararası demokratik içerikli ve halkların yararına olan tüm anlaşma ve sözleşmelere imza atılıp uygulanacaktır.

- * Uluslararası ilişkilerde ulusların bağımsızlığına saygı ve içişlerine karışmama temel alınacaktır.
- * Dünyadaki ezilen halkların haklı ve meşru ulusal kurtuluş mücadeleleri desteklenecektir.
- * Partimiz dünya emekçilerinin birliğine yönelik bütün uluslararası çabaları destekleyecektir.
- * Kıbrıs sorunu, Rum ve Türk halklarının ortak çıkarlarını ifade eden demokratik barışçı bir çözüm ile aşılacaktır. Kıbrıs tüm yabancı üs ve askeri güçlerden arındırılacaktır. Bu çerçevede Türk silahlı kuvvetleri de Kıbrıs'dan çekilecektir.

VIII- EKONOMİK DÜZEN VE SOSYAL POLİTİKALAR

Dışa bağımlı Türkiye kapitalizminin emekçilerin boyuna geçirdiği işsizlik ve pahalılığın aşılması birinci önemdedir. Yoksul halkın sırtındaki yükü her geçen gün ağırlaştıran ve toplumsal yaşantıyı zorlaştıran bu iki önemli hastalığın çözümü, ekonominin dışa bağımlı ve tekelci yapısının değiştirilmesinde planlı büyük sanayinin örgütlenmesinde görmektedir.

Ekonomik yapının baştan sona yeniden düzenlenmesinde yegane araç halkın öz örgütlenmesidir. Halkın yönetime aktifçe katılımı ve aşağıdan denetimi anlamında demokrasi olmaksızın ekonomik kalkınma ve refah bir hayal olmaktan öteye gidemez.

İŞSİZLİK VE PAHALILIKLA MÜCADELE

ÖZDEP, işsizlik ve pahalılık kısır döngüsünü kırmayı belli başlı amacı sayar. İşsizliğin yok edilmesi için planlı yatırımlar yoluyla ülkenin bütün kaynaklarını harekete geçirerek, yeni iş alanları yaratmayı işsiz kalan her yurttaşa asgari geçim koşullarına uygun bir ücret ve tazminat sağlamayı görev bilir.

Pahalılığın ortadan kaldırılması ise halkın alım gücünü yükseltmek, rant gelirlerini ve devlet giderlerini azaltmakla mümkündür. Bunun için ülkenin her bölgesi için geçim endeksleri hazırlanmasını ve bu şekilde her yurttaşa asgari geçim endeksi ile orantılı bir gelir sağlanmasını esas alır, fiyatların belirlenmesinde ihtiyaçların göz önünde tutulmasını ilke edinir. Kira hadlerinin tüketici örgütler tarafından belirlenmesini ve yıllık kira bedellerinin, bina maliyetlerine oranlanmasını öngörür. Fiyat ve kira denetimi tüketim örgütleri tarafından gerçekleştirilecektir.

VERGİ POLİTİKASI

Dolaylı vergiler zamanla tamamen kaldırılacak ilk anda bütçenin üçte birini geçmeyen düzeye indirilecek, geçim endeksine kadar olan gelirlerden vergi alınmayacak daha yukarı gelir dilimlerine ise artan oranlı vergi uygulanacaktır. Her türlü vergi kaçakçılığı önlenecek, bunun için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır, etkin önlemler alınacaktır.

SANAYİLEŞME VE TİCARET

Emekçi kitlelerin partisi olarak, emperyalist ülkelerin dayattığı uluslararası iş bölümünün Türki-

ye'nin kaderi olduğuna inanmamakta dışa bağımlı montaj sanayinin veya gelişmiş ölkelerin teknolojik artıkları ile yetinen küçük sanayinin; gelişme yolu olduğunu reddeder. Ekonomik kalkınmanın gerçek temeli en ileri bilimsel teknik bulgulara dayalı ağır sanayinin kuruluşundadır.

ÖZDEP, Türkiye'de modern sanayileşmenin sürekli olarak devlet imkânları ile beslenen asalak tekelci yapıya dayanarak gelişemeyeceğini, buna karşılık emekçi kitlelerin dinamizmini yükselten demokratik halk iktidarı ile gerçekleştirilebileceğine inanır.

ÖZDEP, Emekçilerin yaratıcı yeteneklerini özgürleştirerek sınai atılımın yolunu açmak için tekel-lerin tasfiyesini kalkınmanın temel koşulu saymaktadır. Bu amaçla ekonomik ve sosyal yaşantımıza egemen olan bankalar ve büyük şirketler, bir millileştirme planı çerçevesinde ölkemize modern sanayiye getirecek olan özel girişimler teşvik edilecek, yabancı sermayenin ekonomik ayrıcalık ve siyasi müdahale istemleri kabul edilmeyecektir. Buna karşılık ileri teknolojiye getirecek sermayeler kabul edilebilecektir. Yabancı sermaye ile kurulacak ortaklıklar yalnızca devlet eliyle yönetilecektir.

Dış ticaret, bütünü ile millileştirilecek, ithalat ve ihracat vurgunculuğuna son verilecek, ithalat, sanayi planında yer alan önceliklere göre yapılacak, lüks mallara öncelik veren ithalat yükü kaldırılacaktır.

İç ticarete, kooperatifler özendirilecek, aracılık mekanizmaları bu yolla kaldırılarak israflar önlenecektir. Reklamcılık, emlak ve arazi spekülasyonu engellenecek, lotaryacılık kaldırılacaktır.

Sanayi planları devlet bankalarınca desteklene-

cek kamu bankacılığı küçük üreticilerin kooperatiflerine yönlendirilecek, hammadde ve işleme istasyonlarının kuruluşları desteklenecektir.

Sanayileşme için gerekli kaynakların sağlanmasında engelleyici durumda bulunan bürokratik mekanizmalar tasfiye edilecek toprak ve ticaret reformları yapılacak, bunlardan sağlanan fonlar bilimsel teknik endüstriyel kuruluşların örgütlenmesinde kullanılacak, teknolojik devrimin en yeni bulguları sanayileşme planı çerçevesinde uygulamaya sokulacaktır. Yabancı sermaye gereksinimi öncelikle patent ve uzmanlaşma satın alınarak aşılacaktır.

Emekçi örgütleri beşer yıllık devreler halinde hazırlanacak sanayi planlamasına katılacaklar, devlet işletmelerinin yönetiminde yer alacaklardır. Her işletmenin teknik ve idari gücünde seçilmiş işçi temsilcileri görev alacaklardır.

SOSYAL GÜVENLİK VE İŞÇİ HAKLARI

Devlet güdümlü sendikacılığa son verilerek sendikal örgütler yasaklardan kurtarılacaktır. İş yaşamını ve işçi sınıfını ilgilendiren bütün kuruluşların denetimine sendikalar doğrudan katılacaktır. Ücret kesintileri, işçi çıkarmaları, tazminat belirlenmeleri, çalışma süresindeki uzatmalar, sendikaların iznine bağlanacaktır. Ekonomik, sosyal yasa tasarıları işçi kuruluşlarının incelenmesinden geçecek, sendikalar danışma kurumları haline getirilecek her yıl ülke çapında bir işçi kongresi toplanacak, siyasi partilerin de katılımıyla bu kongrede ekonomi ve çalışma yaşamının sorunları görüşülerek öneriler hazırlanacaktır.

- * Bütün sosyal sigorta kurumları tek çatı altında toplanacak ve sendikalar tarafından kontrol edilmesi sağlanacaktır.
- * İşçi, memur ayrımı kaldırılacaktır.
- * Sendikasız işçiler de temsil organları vasıtasıyla toplu sözleşme yapma hakkına kavuşturulacaktır.
- * İşletmelerin sağlık koşulları düzenli aralıklarla iş müfettişlerince denetlenecek, bu müfettişler sendikalar kanalıyla özellikle doktorlar arasından seçilecektir.
- * Her işçinin müfettişlere dava açabilme hakkı olacaktır.
- * Çalışma süresi kısaltılarak yıllık ücretli izin süresi artırılacaktır.
- * Ücret fiyat dengesi sağlanacak eşit işe eşit ücret ilkesi uygulanacak, kadın çocuk, mahkum ayrımı kaldırılacaktır.
- * Grev hakkı üzerindeki tüm kısıtlamalar kaldırılacak lokavt yasaklanacaktır.
- * Ülke genelinde işsizlik sigortası kurulacaktır.
- * 15 yaşından küçük çocukların çalıştırılması yasaklanacak 15 yaşından büyük çocukların çalıştırılması izine bağlanacak büyük çocuklar için çalışma yarım gün olarak sınırlandırılacak ve tam ücrete tabi kılınacaktır.
- * Kadın işçilerin aşağılanması ve hor görülmesi suç sayılacak, hamile kadınların hafif işlerde çalıştırılması zorunlu olacak doğum öncesi ve sonrası olmak üzere 6 ay ücretli izin verilecek, yerel meclisler yardımıyla süt annelik ve yapay emzirme hizmetleri geliştirilecek bütün işletme-

lerde işletme olanakları birleştirilecek kreş ve çocuk yuvaları kurulacaktır.

SAĞLIK

Sağlık hizmetleri sağlık emekçilerinin sendikaları aracılığıyla bağımsız yönetime kavuşturulacak, hastane yönetimlerinin seçimi denetlenmesinde halk örgütlenmeleri dolaysız yer alacak, halk sağlığı anlayışı temelinde koruyucu hekimlik geliştirilecek aile hekimliği yaygınlaştırılacaktır.

Bindirilmiş sağlık ekipleri yoluyla sağlık hizmetleri en ücra köşelere kadar götürülecek sağlık hizmetlerinin tamamı parasız uygulanacaktır.

EĞİTİM VE KÜLTÜR

Birey ve toplumun biçimlendirilmesinde eğitim birinci dereceden öneme sahiptir. Toplumun gereksinmelerine yanıt veren çağdaş ve bilimsel bir eğitim sistemi toplumun ilerlenmesinde, sosyal refahın sağlanmasında temel etkenlerden biridir. Eğitim "her şey insan içindir" şiarı üzerine biçimlendirilecektir. Eğitimin hedefi çok yönlü insan yetiştirmek, kafakol emeği arasındaki uçurumu doldurmak olacaktır.

Türk ve Kürt halklarının ve azınlıklarının kendi ulusal kültürlerini özgürce geliştirme ve sahiplenme ortamı yaratılacaktır. Halk ve ulus olmanın birincil temel unsuru dil olduğundan her halkın kendi ana diliyle eğitim yapma olanağı sağlanacaktır.

Bunun için eğitim alanında;

- * 8 yıllık temel eğitim zorunlu ve parasız olacaktır.

- * Herkesin temel eğitimini kendi ana diliyle yapması sağlanacaktır. İlkokuldan yüksekokula dek her kademede ana dilde eğitim yapma fırsatı yaratılacaktır.
- * Eğitim halklarımızın tarihsel, sosyal ve kültürel yapıları dikkate alınarak organize edilecektir.
- * Eğitim görevlileri, çalışanları ve öğrenciler her türlü demokratik örgütlenme hakkına sahip olacaktır.
- * Üniversiteler bilimin özgür ve bağımsızca üretildiği, her türlü bilimsel tartışmanın yapıldığı eğitim merkezleri haline getirilecektir. Üniversitelerin yönetimi öğretim görevlileri, üniversite çalışanları ve öğrencilerce üstlenilecektir. Hükümet yeni bir öğretim yasası ile öğretim kollarını, öğretmen niteliklerini ve öğretim giderlerini belirlemek ve yasanın uygulanmasını denetlemekle yetinecektir.
- * Tüm okulların kapıları yeni düzenlemelerle herkese açılacak, eğitimde eşitlik sağlanacaktır.
- * Tüm eğitim parasız olacaktır.
- * Sanayileşmeye bağlı olarak ihtiyaca göre teknik okullar açılıp, hizmete sunulacaktır.
- * Öğrenciler evrensel kültür, dünya uygarlıkları ve ulusal değer bileşimleri üzerinde bilimsel olarak eğitileceklerdir.

KADIN HAKLARI

Erkek ve kadın arasında ayrımcılık gözeten bütün resmi uygulamalara son verilecek, bireyler olarak özgürleşmelerini teşvik etmek amacıyla kadınların toplumsal üretime katılım düzeyin yükseltmek

için gereken bütün önlemler alınacak, kadını toplum yaşamında ikinci plana iten erkek egemen anlayışlara ve bunun uzantısı olan geleneklere karşı mücadele edilecektir.

Yılda bir kez kadın kongresi toplanacak, kongre kadın haklarına ilişkin devlet politikalarını görüşecek ve öneriler sunacaktır.

Aile, bireyleri baskı altında tutan bir kurum olmaktan çıkarılacak, kadın ve erkek arasındaki sevgi ilişkisi herşeyin üstünde tutulacak, esvgi ilişkisinin hiçbir resmi kurum tarafından onaylanması zorunlu olmayacaktır. Meşru ya da gayri meşru çocuk ayrımı kaldırılacaktır.

Kadını eve hapseden ev işlerinin toplumsallaştırılması hükümetin ana hedeflerinden biri olacak, bunun için gerekli olan araçların yaratılmasına öncelik verilecektir.

Kreşlerin yaygınlaştırılması yoluyla çocuk bakımı yalnızca anneye düşen bir görev olmaktan çıkarılacaktır.

Aile içinde kötü muameleye uğrayan kadınlar için eğitim ve iş olanakları sağlayan toplumsal kurumlar yaratılacak, bu kurumlar fahişeliğin ortadan kaldırılması için de mücadele edecektir.

KONUT SORUNU VE KENTLEŞME

Partimiz iktidara geldiğinde kırlardan kente, plansız ve dengesiz göçü durdurmaya yönelik ekonomik tedbirler alacaktır. Kır ve kent uyumlu tarzda geliştirilecektir. Gecekondu ve konut sorunu yerel yönetimlerle birlikte çözüme kavuşturulacaktır. Ülke genelinde geliştirilecek olan dengeli sınai atılımı ile sanayi kentlerine göç ve yığılma önlenmektedir.

Halkın ihtiyaçlarını giderici, ekonomik, kullanışlı pratik toplu konutların yapımı esas alınacaktır. Kredi ve harcama politikası bu temelde düzenlenecektir. Lüks konutlar gerçek değerleri üzerinden verigilendirilecek bu alandan elde edilen gelirler, halkın konut yapımı ihtiyaıyla harcanacaktır. İnsanî koşullara uygun tarzda konut sorunu çözülene dek öncelikle gecekondulara eğitim, sağlık, sosyal hizmetler getirilecektir.

Kentler mimari ve estetik özellikler dikkate alınarak düzenlemeye tabi tutulacaktır. Sağlık koşullarına aykırı yıkılmaya yüz tutmuş binalar ile şehirlerin temel mimari yapısını bozan binalar ortadan kaldırılacaktır. Sit alanları tarihi yapılar restore edilip korunacaktır. şehir içi parklar, bahçeler ve dinlenme yerleri artırılıp yeterli hale getirilecek, yeşil alanların yaratılmasına özel önem verilecektir.

SPOR

Partimiz kitle sporunu temel alacak, bunun için geniş halk kitlelerinin yararlanabileceği alt yapı tesisleri inşa edilecektir. Spor, tüm kitle örgütleri kurum ve kuruluşları aracılığıyla, basın yoluyla halk kitlelerine bilinçli bir tarzda yaygınlaştırılacaktır. Bu alanda planlı programlı çalışmaların yürütülmesi için ilgili kurumlar dinamize edilecektir. Spor teşkilatları tüm yerel yönetimlerle işbirliği içinde çalışarak devletin desteğiyle bu alandaki sorunlar planlı bir çözüme kavuşturulacaktır.

GENÇLİK

Gençliğin başta eğitim ve işsizlik olmak üzere çok yönlü sorunları bulunmaktadır. Gençlik; her toplumun en hareketli, aktif, bıkme, yeniliklere ve gelişmelere en açık kesimidir. Gençliği doğru bir tarzda eğitmek toplumun geleceğini güvence altına almak demektir. Partimiz herşeyden önce konuşan, tartışan, düşünen, üreten bir gençlik yaratmayı amaçlamaktadır. Bunun için gereken tüm koşullar ve ortam hazırlanacaktır. Başta eğitim, kültür, spor ve benzeri sorunları olmak üzere tüm sorunlarına el atılacak, demokratik bir tarzda çözüme kavuşturulacaktır.

Özgür, yaratıcı, dinamik, tartışıp araştıran, üreten politika ve toplum sorunları ile aktif olarak uğraşan, ülke yönetiminde yer alan sorumlu bir gençlik yaratmak partimizin temel ilkesi olacaktır. Gençliğin özgür, bağımsız bir kişilik edinebilmesi için yasağcı mantık yıkılacak gençliğe güven temelinde yaklaşım gösterilecektir.

TURİZM

Halka ait tüm tarihi zenginlik ve coğrafi güzellik çağdaş bir organizasyon ile turizme açılacak, alt yapı tesisleri geniş çaplı olarak inşa edilecektir.

Emekçilerin dinlenmesi için yaygın halk dinlenme tesisleri olacaktır.

Bir turizm cenneti olan ülkemizin tarihi zenginliklerinin ve coğrafi güzelliklerinin tanıtımı için organize bir faaliyet yürütülecektir.

Turizm ihtiyacına göre yabancı dil, teknik eleman ve benzeri ihtiyaçların giderilebilmesi için,

çağdaş anlamda mesleki eğitim kurumları açılacaktır.

HAYVANCILIK

Ülkemizde hayvancılık geri ve ilkel yöntemlerle yapılmaktadır. Geniş çaplı bir hayvancılık yapılmasına rağmen sonuçları itibariyle yetersiz kalmıştır.

Partimiz hayvanlığı geliştirmek için bölgelerin coğrafi ve iklimsel yapısına göre en uygun türlerin yetiştirilmesini teşvik ve organize edecektir.

Hayvan türünün ıslahı, hayvancılığı iyileştirme ve hastalıklarına karşı mücadele için etkin tedbirler alınacak bu alanda araştırma inceleme, müdahale ve yardım merkezleri kurulacaktır.

Kooperatifleşme temelinde hayvancılığı geliştirme ve iyileştirme teşvik edilecektir.

Hayvan ürünlerinin gerçek değerleriyle satışı sağlanacaktır.

Partimiz, yem sanayiinin; ihtiyaca göre kooperatiflerle devlet işbirliği çerçevesinde geliştirilmesini öngörür.

ORMANCILIK

Ormanların işletilmesi, korunması ve ıslahı devlete ait olacaktır. Ormanlar diğer ekonomik alanlarla birlikte ele alınıp değerlendirilecektir.

Ormancılıktaki geri, ilkel işletmecilik çağdaş bir temelde günümüz koşullarına uygun olarak yenilenecektir.

Orman bölgelerinde ve kenarlarında yaşamlarını sürdüren yurttaşlar belli bir plan dahilinde orman

ürünlerinden yararlandırılmak suretiyle iş güvencesine kavuşturulacak, aynı zamanda plan dahilinde toprak reformu ve topraklandırma işine alınacaktır.

ÇEVRE SORUNU

Partimiz, gelecek nesillere temiz ve yeşil bir dünya bırakmak amacıyla aktif bir çevre politikası izleyecektir. Bunun için;

Çevreyi korumak amacıyla toplum bilinçlendirilecek, bu alanda denetleme ve örgütlenme sağlanacaktır. Temel eğitim sürecinden başlayarak toplum, bilimsel ve insani bir boyutta doğaya karşı sorumlu hale getirilecektir.

İnsan ve doğa, yaşamı tehdit eden tüm kimyasal, nükleer silahların denenmesi, üretimi, depolanması ve kullanılmasının imkânsız kılınması için tümüyle imha edilmelerinin sağlanması doğrultusunda mücadele yürütelecektir.

Partimiz, acil bir ön tedbir olarak çevreyi kirlüten zehirli atık maddeleri salan fabrika ve tesislerin arıtma ve damıtım sistemi kurmalarına kadar çeşitli uygulamaları hayata geçirecek, dünyadaki teknik gelişmelerden yararlanarak sanayide kirliliğe yol açan sebepleri en aza indirecektir.

Partimiz, çevre sorununu dünya genelinde insanlığın yüksek bir bilim ve teknik temel üzerinde üretimini geliştirip, örgütlenmesiyle mümkün olduğuna inanmaktadır.

TARIM VE TOPRAK SORUNU

Ülkemizde tarıma elverişli geniş topraklar olmasına rağmen, geri, ilkel yöntemlerle işletildiğinden çok düşük bir randıman alınabilmektedir.

Partimiz, artan nüfusu da dikkate olarak tarımı, sanayiye bağılı olarak organize edecektir.

"Toprak, onu işleyip, onunla yaşamını sürdürenlerindir" şiarı ile hareket edilecektir. Bunun için;

Hazine ve özel kişilere ait işletilmeyen topraklar sosyal adalete uygun olarak topraksız köylülere dağıtılacaktır. Toprakta özel mülkiyetin tekelleşmesine izin verilmeyecektir.

Demokratik yöntemlerle feodal ve kapitalist büyük toprak sahiplerinin toprakları reformla topraksız köylülere dağıtılacaktır.

Kırsal alanda artan nüfusa, sanayi alanında iş organizesi yapılmak suretiyle kır ve kent arasındaki eşitsizlik giderilecektir.

Toprakta tekelleşme dışında özel mülkiyet hakları korunacaktır.

Devlet, köylüye tarımın geliştirilmesi için destek verecek her türlü tarım girdilerinin ucuz fiyatla sağlanmasından yükümlü olacaktır.

Mera, yayla ve kışlaklar özel mülkiyet konusu yapılmayacaktır. Bu tür alanlar ilgili köylü örgütlenmeleri ve köy kooperatiflerinin, hayvan üreticisi birliklerin denetimi altında yoksul köylülüğün yararlanmasına sunulacaktır.

Tarım alanındaki girdi ve çıktılarda her türlü aracı-tefecî kaldırılacak, ekonomik ilişkiler direkt olarak ilgili köylü kooperatiflerince yürütülecektir.

Orman ürünleri işletmelerinde birinci derecede orman köylülerinin istihdamı sağlanacak, orman bölgelerinde yaşayan köylülerin ihtiyaçları yerel yönetim birimleri ve halk kooperatiflerince organize edilecektir.

Sonuç olarak;

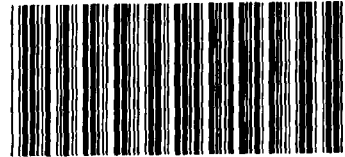
Tüm ekonomik alanlar birbirine bağılı bir plan ve uyumluluk içinde işletilip geliştirilecek ve bunlar arasında organizeli ve dengeli işbirliği gerçekleştirilecektir.

Demokratikleşme, kültürel faaliyetler ve sosyal politikalar ekonomik politikalarla organik bir bağ, planlılık ve uyum içinde yürütölüp sonuca vardırılacaktır.

ÖZDEP, bütün bu amaçları gerçekleştirmek için azimle çalışacak ve mücadele edecektir.

TBMM
Kütüphanesi

200705657